

Kivimies luonnostaan

Korkeatasoisella pihamaalla Päijänteen rannalla yhdistyvät vihreys ja kivet. Kohteen rakentaja Harri Pohjalainen palkittiin pari vuotta sitten Viheraluerakentajat ry:n Vihertaitaja-palkinnolla.

PAULA RITANEN-NÄRHI

Muurame on kasvava keski-suomalainen kunta, vain vartin ajomatkan päässä Jyväskylän keskustasta. Kuntaan rakennetaan paljon, sillä uusia asukkaita viehättää viihtyisä asuinympäristö lähellä luontoa ja työpaikkoja.

Kunnan yhdessä kauneimmista osista, Päijänteen rannalla paritalossa asuu pariskunta, joka muutti taloon pari vuotta sitten Espoosta. Taloa ympäröi tyylikäs piha, jossa huomion herättävät upeat kivityöt. Kiveä on käytetty laajasti talon molemmilla puolilla, luonnonkivet elävöittävät suurempia betonikiveyksiä. Pelkkää kiveä ei piha kuitenkaan ole, vaan vihertyöt sitovat pihan ympäröivään luontoon.

Pihan on rakentanut tikkakoskelainen viheralan yritys KallioTaivas, jonka sielu **Harri Pohjalainen** on koulutukseltaan sekä hortonomi että kivimies. Aluksi miehen työura eteni pitkään vihertöissä, mutta kivet alkoivat kiinnostaa yhtä enemmän. Kymmenen vuotta sitten hän kävi Pohjois-Karjalan Ammatti-instituutin järjestämän kivimieskoulutuksen, jossa käytiin läpi muun muassa mineraalioppia, luonnonkiven työstämistä ja käsityökalujen käyttöä valmistamalla graniittisia kadunreunakiviä ja paasimuurikiviä.

Muuramen kohteessa taitavalle kivimiehen tuli käyttöä, sillä kiveyksiä pihalla on noin 800 m². Kohteella Pohjalainen voitti Viheraluerakentajat ry:n järjestämän Vuoden vihertaitaja-kilpailun vuonna 2011. Voittoa oli iloinen yllätys, vaikka hän uskoi ideoimillaan ja toteuttamil-

laan ratkaisuille olevan annettavaa muillekin.

"Kilpailuvoiton jälkeen kivimiehen ammatti on herättänyt kiinnostusta ja saamani palaute on ollut kauttaaltaan hyvää. Myös suunnittelutöitä on tullut lisää. Yrityksemme päätoimiala ovat luonnonkivi-asennukset, joten kasvukaudella teen pääosin kivirakentamista ulkona ja talvella sisällä muun muassa takka- huoneiden liuskekivi-verhouksia, Harri Pohjalainen kertoo.

Iso piharemontti

Muuramen pihan remontti alkoi pari vuotta sitten syysyllä, kun asukkaat ottivat yhteyttä ja pyysivät käymään. Ennen joulua tehtiin kartoitus, talven mittaan suunniteltiin ja keväällä aloitettiin pihanrakennustyöt. Asiakas halusi sekä suunnitelman että toteutuksen.

Harri Pohjalainen toteuttaa urakansa pääosin itse, pihoja kertyy 20–30 vuodessa. Muuramen 4000 m² kohde oli kuitenkin tavallista suuritöisempi, joten urakan kesto oli noin kaksi kuukautta. Normaalkokoisen pihan rakentaminen kestää tavallisesti 2–3 viikkoa.

"Piha oli syksyllä ensi näkemältä hyvin huonossa kunnossa. Kivityötkin oli tehty, mutta taitamattomasti. Kiveyksiä oli vajonnut maan syövereihin, muurit olivat kaatumassa ja kasvillisuus rikkaruohottunut. Suunnittelukin oli puutteellista,

kun istutusaltaita oli ympäri pihaa", Pohjalainen kertoo.

Suunnittelun jälkeen tehtiin tarjouslaskelmat ja siten sovittiin urakka. Maanrakennustyöt olivat mittavat, sillä kiveyksiä rakennettiin paljon ja istutusalueille piti vaihtaa puhtaat, rikkaruohottomat mullat. Kaivinkone- ja kuorma-autotyöt kestivät pari viikkoa, jonka aikana maamassoja vaihdettiin yli 400 tonnia.

Kiveyksien kohdilta kaavittiin savimaa pois ja koko alue sala- ojitettiin. Saven tilalle ajettiin ensin noin kolmenkymmenen sentin kerros kalliomurskettä (raekoko 0–34 mm), jota tärytettiin useaan otteeseen, kunnes uusia vajoamia ei enää ilmestynyt. Sen päälle levi-

ttiin kaksinkertainen kerros vahvaa maanrakennuskangasta. Kankaan päälle levitettiin routaeristelevyt ja vasta sen päälle alettiin rakentaa "normaaleja" murskekerroksia (raekoko 0–16 mm) huolellisia kiveysten pohjia varten.

"Ilman ammattilaisia maanrakennuskumppaneita olisi urakka kestänyt vielä paljon pidempään, mutta kaikki sujui nyt hienosti", Harri Pohjalainen painottaa.

Kiviä ei kaikkia pantu uusiksi, vaan osa vanhoista säilytettiin. Asukkaat hoitivat ison urakan, kun vanhat kiveykset purettiin, puhdistettiin ja ladottiin huolellisesti lavoille odottamaan uudelleen asennusta. Nyt ne ovat kauniisti ympäräladonnan keskellä ja uudet

kivet vaaleampina reunoilla kehystämässä. Myös istutusaltaiden reunat on tehty pihan vanhoista muurikivistä.

"Vanhojen kivien käyttö on monille ekologinen ja eettinen ratkaisu. Työtä niistä saattaa tulla jopa enemmän kuin uusien käyttämisestä. Eri aikakauden kivet voivat olla eri värisiä ja mitoitus voi olla erilainen, jolloin pohjatyöt hankaloituvat", Pohjalainen muistuttaa.

Lopputuloksesta tuli kaunis, kun kiveys on taitavasti suunniteltu ja rakennettu. Luonnonkiviä on pihalla paljon, liuske-, nupu- ja kenttäkiviä on yhdistetty betonikivialueisiin. Pihasta kaivetut pulterikivet on nostettu pihan kohokohdiksi.

Kaikki kiveykset etupihalla ja oles-

1 Hortonomi Harri Pohjalainen erikoistuu yhä syvemmin luonnonkivitöihin.

2 Sisääntulo tekee arvokkaan vaikutelman. Huomaa muurin loivasti kaarevat muodot.

3 Laaja kiveys on taitavasti suunniteltu ja rakennettu vanhoista ja uusista kivistä.

4 Pulterikivet ja kenttäkiveys saivat seuraan komeamaksaruo- hoista.

5 Haastavia kohtaamisia syntyy, kun eri materiaalit täytyy työstää yhteen sopiviksi.

6 Vanha betonista valettu lammikko on maisemoitu kauniisti perennoilla.

7 Betonikivet, nupukivet ja kenttäkiveys muodostavat tyylikkään kokonaisuuden.

8 Pensas- gervot ovat kiitollisia ja helppoitoisia rinnekasveja.

9 Vanhoista katukivistä syntyy upeita yksityiskohtia. Kivet ovat muodoltaan epäsäännöllisiä, joten niitä joutuu työstämään.

10 Vanhan ajan työkalut piikki, kantti, pini ja moska ovat kivimiehellä kovassa käytössä.

11 Luonnonkiviä työstetään käsityökalujen ja moskan avulla.

Valitse luonnonkivi

- Luonnonkivi on käytännöllisesti katsoen ikuista, eikä kulumisen laske sen arvoa.
- Luonnonkivirakenteet sopivat suomalaisen pihaan, jossa luonto on usein vielä lähellä.
- Luonnonkivet voivat olla tummia, vaaleita, yksivärisiä ja kirjavia ja värit eivät haalistu.
- Luonnonkivet ovat yksilöllisiä,

- kahta samanlaista ei ole.
- Luonnonkivi on ekologinen ratkaisu. Kiviä voi löytyä tontilta ja paikallisista lähteistä.
- Luonnonkivipinnat ovat helppoitoisia, ajan patina vain lisää niiden arvoa.
- Luonnonkivirakenteet lisäävät myös pihan myyntiarvoa, vaikka ovatkin kalliita.

kelualueilla ovat pysyneet paikoillaan, ja niiden pinta on pari vuotta remontin jälkeenkin tasainen kuin tanssilattia. Sekä asukkaat että rakentaja ovat tyytyväisiä työn jälkeen.

”Routa ulottuu täällä Keski-Suomessa jopa kahteen metriin, joten kiveykset pitää perustaa syväälle ja kasvillisuuskin valita niin, että se kestää jopa yli 30 asteen pakkaset. Keväällä tehtiin katselmus, että kaikki on kunnossa. Vain pari kasvia piti vaihtaa, mitään itse rakentamaani en ole vielä kukaan joutunut korjaamaan!”

Luontoon sopivaa

Kivitoihin ja piharakennukseen ollaan nykyisin valmiita laittamaan rahaa entistä enemmän. Ihmiset ottavat jopa lainaa piharakennukseen. Piharemontista voi töiden osalta saada kotilou- usvähennyksen verotuksessa. Pihan arvonnousu realisoituu, jos asunto myydään.

Muuramen pihan ilme on nyt aivan toisenlainen kuin ennen remonttia. Pihalla kasvoi aiemmin paljon huonokuntoisia kasveja, joista osa annettiin remontin yhteydessä ystäville ja osa käytettiin pihaa ympäröivissä luiskissa. Uusina kasveina istutettiin lisää muun muassa eri angervolajeja, kääpiövuorimäntyjä, pilarikatjia, lamohietakirsikkaa ja erilaisia kurjenpolvia.

Osa vanhoista kasveista oli pahasti rikkaruohottuneita, joten istutusmullat oli pakko vaihtaa kokonaan. Muuramen kohteessa uusien istutusalueiden katteena käytettiin harvinaisempaa haapakatetta, joka on vaaleaa. Oikein käytettynä erilaisilla hakkeilla ja katteilla vähennetään rikkaruohojen kitkentätarvetta huomattavasti, etenkin istutusten ollessa nuoria.

Kasvit on sijoitettu osittain altaisiin, joissa ne ovat helppoitoisia. Pihalla ei kasva yhtään nurmikkota- lon isännän toiveesta. Vihreää pihalla on muutenkin, sillä metsäinen luonto ympäröi koko maisemaa. Etupihan perennaryhmän reunat kuuluivat suunnitelmaan, mutta loput rajattiin asukkaiden toiveesta pois. He halusivat jättää itselleen ”puuhastelumaata” ja ovat jatkaneet

villiytyneen perenna-alueen saneeraamista.

Nykyisin pihanrakentamisessa arvostetaan kivoitaita, sillä pihanhoitamiseen ei haluta käyttää liikaa aikaa. Silti Harri Pohjalaisen mielestä myös kasvit ovat tärkeä osa pihaa ja niiden valintaan tulisi syventyä yhä enemmän.

Ammattimiehen omalla pihalla vaimo leikkaa nurmikon ja isäntä kokeilee perennoja. Kivityöt eivät työllistä ketään nyt, kun ne on kerralla kunnolla tehty.

”Itse asiassa on haastavampaa saada kasvit kukoistamaan kuin kivet pysymään paikoillaan”, Harri Pohjalainen toteaa tyytyväisenä.

Kivimiehen pihavinkit

Tutki vanhaa pihaa remontoitessasi huolella, millaiset maapohjat ovat. Myös uudisrakennuksessa pihojen pohjista voi löytyä mitä tahansa.

Pohjatyöt vaativat lähes aina koneita, jotta saadaan perustukset riittävän syväälle. Etenkin autolla ajettaville alueille riittävän vahvat perustukset ovat tärkeitä. Vuoden tai kahden päästä rakennettu pinta kyllä paljastaa, miten huolella pohjatyöt on tehty.

Muurien pohjatyöt ja rakentaminen vaativat erityistä huolellisuutta. Joskus alle tarvitaan jopa valettu antura. Ensimmäisen ladontakerroksen asentaminen ratkaisee paljon. Sen jälkeen on otettava huomioon lopullisen muurin kokonaiskorkeus, taakse tuleva maapaine, tuentatarve jne. Tausta täytetään routimattomalla aineksella.

Myös kivipihaa pitää hoitaa. Vähintäänkin puiden lehdet ja muu humusroska pitää lakaista säännöllisesti pois. Rikkaruohoja ei ole hyvä päästää itämään kiveysten saumoihin. Sammalkin valtaa helposti alaa – siitä pidetään tai ei. Jotkut haluavat sammalsauaman erikoistoiveesta!

Kivituhaa käytetään paljon luonnonkiveysten saumaamisessa, mutta siinä itävät siemenet hyvin. Kovetuvat saumausaineet ovat tietenkin huomattavasti kalliimpia, mutta rikkasvien kannalta parempia. Tosin nekin ottavat sammalta ja levää vastaan pitkällä aikavälillä.

Kivipihaakin yllätykset ovat mahdollisia, sillä luonnossa voi tapahtua monenlaista. Rankat myrskysateet ovat yleistyneet ja kivituhaan asennetut kivetkin saattavat lähteä vesimassojen mukaan. Tällöin pitää miettiä betonimassojen varaan asennusta ja muita ”rajumpia otteita”. Ihminen rakentaa, mutta luonto toimii siitä välittämättä. **TM**